TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Một nền kinh tế mạnh không thể thiếu những doanh nghiệp mạnh

18:51 15/05/2026

Khi cạnh tranh toàn cầu không còn dựa vào lao động giá rẻ hay ưu đãi thuế, DN Việt Nam buộc phải bước vào cuộc chơi mới bằng công nghệ, quản trị và năng lực đổi mới sáng tạo. Từ các diễn đàn chính sách đến thực tiễn sản xuất, nhiều chuyên gia và doanh nhân cho rằng, đã đến lúc Việt Nam cần hình thành lực lượng doanh nghiệp dẫn dắt đủ mạnh để tạo sức lan tỏa cho cả nền kinh tế, đồng thời xây dựng một hệ sinh thái phát triển dựa trên liên kết "3 nhà": Nhà nước – nhà trường – doanh nghiệp.

Doanh nghiệp dẫn dắt sẽ quyết định vị thế của nền kinh tế

Trong nhiều năm, kinh tế Việt Nam tăng trưởng chủ yếu nhờ lợi thế lao động dồi dào, chi phí thấp và khả năng thu hút vốn đầu tư nước ngoài nhưng bối cảnh hiện nay đã khác, thế giới đang bước vào giai đoạn tái cấu trúc mạnh mẽ của chuỗi cung ứng, nơi công nghệ, chuyển đổi số, chuyển đổi xanh và năng lực đổi mới sáng tạo trở thành yếu tố cốt lõi tạo nên sức cạnh tranh quốc gia.

Điều đó đồng nghĩa với việc Việt Nam không thể tiếp tục đi theo mô hình tăng trưởng cũ nếu muốn nâng cao vị thế trong chuỗi giá trị toàn cầu.

Việt Nam đã nổi lên như một điểm sáng về ổn định kinh tế vĩ mô và tăng trưởng kinh tế trong bối cảnh kinh tế thế giới nhiều biến động

Tại Hội thảo khoa học "Nâng cao năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp Việt Nam trong kỷ nguyên mới" do ĐHQG - HCM phối hợp cùng Ban Chính sách, Chiến lược Trung ương, Ban Tuyên giáo và Dân vận Trung ương, UBND TP. HCM và Hiệp hội Doanh nghiệp TP. HCM tổ chức, câu chuyện về "doanh nghiệp dẫn dắt" được nhắc đến như một yêu cầu cấp thiết của giai đoạn phát triển mới.

Theo nhiều chuyên gia, doanh nghiệp dẫn dắt không chỉ là những doanh nghiệp có doanh thu lớn hay vốn hóa cao, mà phải là những đơn vị có khả năng tạo chuẩn mực mới về quản trị, công nghệ, chất lượng sản phẩm, năng lực đổi mới và trách nhiệm xã hội. Quan trọng hơn, họ phải đủ sức tạo hiệu ứng lan tỏa cho các doanh nghiệp khác trong hệ sinh thái.

PGS.TS Trần Cao Vinh, Phó Giám đốc ĐHQG - HCM cho rằng, Đại hội XIV của Đảng đã xác định giai đoạn 2026-2030 là thời kỳ bứt phá, đưa đất nước bước vào "kỷ nguyên vươn mình của dân tộc", trong đó doanh nghiệp là trung tâm và là động lực quan trọng của nền kinh tế.

Theo PGS.TS Trần Cao Vinh, trong bối cảnh vừa chuyển đổi số vừa chuyển đổi xanh, doanh nghiệp Việt Nam phải nâng năng lực cạnh tranh dựa trên năng suất, chất lượng, hiệu quả và đổi mới sáng tạo, thay vì tiếp tục dựa vào tài nguyên hay lao động giá rẻ.

Một điểm đáng chú ý được đặt ra tại hội thảo là việc hình thành lực lượng doanh nghiệp tiên phong theo nhiều tầng nấc khác nhau, từ cấp địa phương, cấp vùng cho tới cấp quốc gia và vươn ra toàn cầu.

Ở cấp cơ sở, doanh nghiệp dẫn dắt có thể đóng vai trò tổ chức lại sản xuất nông nghiệp, phát triển kinh tế xanh, kinh tế bản địa gắn với du lịch và văn hóa. Ở cấp tỉnh, đó là các doanh nghiệp công nghiệp chế tạo, công nghệ số và dịch vụ hỗ trợ có khả năng nâng sức cạnh tranh cho địa phương. Còn ở cấp quốc gia, trọng tâm sẽ là các ngành nền tảng như bán dẫn, công nghệ cao, vi mạch bán dẫn và nghiên cứu – phát triển (R&D), công nghiệp chế tạo hiện đại.

Nói cách khác, câu chuyện không chỉ dừng ở việc có thêm vài "ông lớn", mà là xây dựng một hệ sinh thái doanh nghiệp đủ chiều sâu để tạo nội lực cho nền kinh tế.

PGS.TS Huỳnh Thành Đạt, Phó Trưởng ban Ban Tuyên giáo và Dân vận Trung ương nhận định, năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp hiện nay phải được nhìn nhận trong mối quan hệ giữa Nhà nước, thị trường và khoa học công nghệ.

"Doanh nghiệp phải được đặt ở vị trí trung tâm của tiến trình đổi mới, trong khi tri thức, khoa học công nghệ và thể chế là nền tảng phát triển", ông Huỳnh Thành Đạt nhấn mạnh.

Theo PGS.TS Huỳnh Thành Đạt, năng lực cạnh tranh hiện đại không còn chỉ là câu chuyện về vốn hay chi phí sản xuất, mà còn liên quan trực tiếp đến chất lượng quản trị, năng lực đổi mới, khả năng chuyển đổi số và thích ứng với các tiêu chuẩn toàn cầu.

Không thể cạnh tranh bằng giá rẻ mãi mãi

Một thực tế được nhiều doanh nhân chia sẻ là doanh nghiệp Việt Nam đang chịu áp lực ngày càng lớn từ biến động địa chính trị, xu hướng dịch chuyển chuỗi cung ứng và các hàng rào kỹ thuật ngày càng khắt khe.

1. Trịnh Quốc Vinh, chuyên gia thuộc Viện Nghiên cứu Chiến lược, Chính sách Công Thương (Bộ Công Thương) cho rằng, thế giới đang chuyển từ mô hình sản xuất "chi phí thấp" sang "an toàn – linh hoạt – bền vững". Điều này khiến các tập đoàn đa quốc gia ưu tiên những quốc gia có môi trường chính sách ổn định, hạ tầng tốt, nguồn nhân lực chất lượng và cam kết mạnh với thương mại tự do.

2.

Trong bối cảnh kinh tế toàn cầu tiếp tục tiềm ẩn nhiều bất định, các chuyên gia vẫn đánh giá triển vọng tăng trưởng của Việt Nam ở mức tích cực.

Việt Nam đang đứng trước cơ hội lớn để đón dòng dịch chuyển đầu tư, nhất là trong các lĩnh vực điện tử, thiết bị công nghệ, logistics hay năng lượng xanh. Tuy nhiên, cơ hội chỉ trở thành lợi thế nếu doanh nghiệp nội đủ sức tham gia sâu vào chuỗi giá trị toàn cầu.

“Không thể mãi cạnh tranh bằng lao động giá rẻ”, một chuyên gia tham dự hội thảo nhận xét.

Điều này cũng được ông Nguyễn Ngọc Hòa, Chủ tịch Hiệp hội Doanh nghiệp TP. HCM đề cập khi cho rằng phần lớn doanh nghiệp Việt Nam vẫn hoạt động theo mô hình gia công, giá trị gia tăng thấp và thiếu năng lực tích lũy dài hạn.

Theo ông Hòa, mô hình này khiến doanh nghiệp dễ tổn thương khi thị trường biến động hoặc xuất hiện các “cú sốc” về tài chính, logistics hay chính sách thương mại. Thực tế ấy đang diễn ra khá rõ trong nhiều ngành sản xuất.

Bà Phạm Thị Thu Hồng, Tổng Giám đốc SAFOCO cho biết, năm 2025 là giai đoạn đặc biệt khó khăn khi doanh nghiệp phải cùng lúc đối mặt với đứt gãy chuỗi cung ứng, chi phí logistics tăng cao, biến động tỷ giá, thiên tai và thay đổi quy định về bao bì, tiêu chuẩn sản phẩm. Trong bối cảnh đó, doanh nghiệp buộc phải tái cấu trúc mạnh mẽ hơn để tồn tại.

Theo bà Hồng, điều giúp SAFOCO duy trì được thị trường không chỉ nằm ở sản lượng, mà là việc kiên trì đầu tư dây chuyền hiện đại, kiểm soát chất lượng theo

chuẩn quốc tế và xây dựng hệ thống phân phối đủ rộng để giữ niềm tin người tiêu dùng. Hiện sản phẩm của doanh nghiệp này đã có mặt tại hơn 85 quốc gia, trong đó có nhiều thị trường khó tính như Mỹ, Nhật Bản hay châu Âu.

Câu chuyện tương tự cũng được bà Đặng Huỳnh Ức My, Chủ tịch Hội đồng quản trị TTC AgriS chia sẻ khi nói về chiến lược chuyển đổi mô hình nông nghiệp. Theo bà My, ESG không còn là khẩu hiệu mà đã trở thành "chìa khóa cạnh tranh" của doanh nghiệp. TTC AgriS hiện chuyển dần từ mô hình sản xuất nông nghiệp truyền thống sang hệ sinh thái nông nghiệp thông minh tích hợp, vận hành dựa trên dữ liệu, công nghệ và liên kết chuỗi giá trị.

Việc ứng dụng AI, dữ liệu lớn và các nền tảng số giúp doanh nghiệp theo dõi canh tác theo thời gian thực, nâng khả năng truy xuất nguồn gốc và minh bạch thông tin, những yếu tố ngày càng quan trọng khi tiếp cận thị trường quốc tế.

Trong khi đó, ông Nguyễn Đình Tùng, Chủ tịch Hội đồng quản trị, Tổng Giám đốc Vina T&T Group cho rằng, năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp hiện nay được quyết định bởi khả năng đổi mới công nghệ, quản trị chuỗi cung ứng và phát triển bền vững chứ không còn nằm ở quy mô vốn.

Tuy nhiên, theo ông Tùng, một trong những "nút thắt" lớn hiện nay là liên kết giữa doanh nghiệp với trường đại học và viện nghiên cứu còn lỏng lẻo.

"Nhiều đề tài nghiên cứu chưa sát nhu cầu thị trường, trong khi doanh nghiệp muốn chuyển giao công nghệ lại gặp khó vì thiếu cơ chế hỗ trợ phù hợp", ông Tùng nói.

Nhà nước phải đóng vai trò kiến tạo mạnh hơn

Điểm chung trong nhiều ý kiến tại các hội thảo và diễn đàn là yêu cầu tăng cường vai trò kiến tạo của Nhà nước, thay vì chỉ dừng ở quản lý hành chính.

Ông Nguyễn Đức Hiển, Phó Trưởng ban Ban Chính sách, Chiến lược Trung ương khẳng định, năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp không đơn thuần là vấn đề kinh tế mà mang tính chiến lược quốc gia.

Theo ông, sức cạnh tranh hiện nay phụ thuộc lớn vào chất lượng thể chế, khả năng tháo gỡ điểm nghẽn cho doanh nghiệp và năng lực xây dựng hệ sinh thái đổi mới sáng tạo.

Vai trò kiến tạo và dẫn dắt của kinh tế nhà nước trong mô hình tăng trưởng mới ở Việt Nam

Ông Nguyễn Đức Hiển nhấn mạnh, cần tiếp tục hoàn thiện cơ chế, chính sách để thúc đẩy chuyển đổi số, chuyển đổi xanh, phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao và đổi mới quản trị quốc gia theo hướng thực chất hơn. Đặc biệt, mô hình liên kết "3 nhà" cần được cụ thể hóa bằng các chính sách đủ mạnh.

Theo nhiều doanh nhân, hiện doanh nghiệp vẫn phải tự gánh phần lớn chi phí nghiên cứu, đổi mới công nghệ hay chuyển đổi xanh, trong khi thủ tục tiếp cận các chương trình hỗ trợ còn phức tạp.

Ông Nguyễn Đình Tùng, kiến nghị Nhà nước cần có cơ chế đồng tài trợ cho các chương trình nghiên cứu giữa doanh nghiệp với trường – viện, đồng thời áp dụng ưu đãi thuế, tín dụng đối với doanh nghiệp đầu tư cho khoa học công nghệ và đào tạo nhân lực.

Cùng với đó, nhiều chuyên gia cũng cho rằng Việt Nam cần thay đổi tư duy hỗ trợ doanh nghiệp. Nếu trước đây hỗ trợ thường tập trung vào vốn hay ưu đãi đất đai, thì hiện nay điều doanh nghiệp cần hơn là hỗ trợ về tri thức, quản trị và năng lực vận hành.

Ông Lê Xuân Trường, chuyên gia tư vấn tiêu chuẩn, mã số mã vạch và công nghệ cho rằng, trong bối cảnh hàng rào kỹ thuật toàn cầu ngày càng siết chặt, tiêu chuẩn quốc tế đã trở thành "ngôn ngữ chung" của thương mại toàn cầu. Theo ông Trường, doanh nghiệp muốn đi xa buộc phải đầu tư cho tiêu chuẩn hóa, kiểm soát chất lượng, quản trị rủi ro và phát triển bền vững.

“Tiêu chuẩn không phải rào cản, mà là công cụ để nâng năng lực cạnh tranh”, ông Trường nói.

Thực tế cho thấy nhiều doanh nghiệp Việt Nam đã bắt đầu thay đổi cách tiếp cận.

Ông Lê Quý Thành, Phó Giám đốc TOMECO cho biết, doanh nghiệp cơ khí này lựa chọn hướng đi không chạy theo sản lượng mà tập trung vào giá trị kỹ thuật và công nghệ chiều sâu.

Theo ông Thành, việc tự thiết kế, tối ưu giải pháp cho từng khách hàng giúp doanh nghiệp tạo sự khác biệt và tham gia sâu hơn vào chuỗi giá trị toàn cầu.

Nhìn rộng hơn, việc xây dựng lực lượng doanh nghiệp dẫn dắt không chỉ nhằm tạo ra những doanh nghiệp mạnh về doanh thu hay thị phần, đó còn là câu chuyện về việc kiến tạo một nền kinh tế có nội lực đủ lớn, đủ khả năng chống chịu trước biến động toàn cầu và đủ sức tạo ra giá trị cao hơn cho đất nước. Khi doanh nghiệp Việt Nam làm chủ công nghệ, quản trị theo chuẩn quốc tế và xây dựng được thương hiệu uy tín, hình ảnh quốc gia cũng sẽ thay đổi theo.

Và trong cuộc cạnh tranh mới của nền kinh tế toàn cầu, đó có lẽ là nền tảng quan trọng nhất để Việt Nam bước vào giai đoạn phát triển cao hơn, thay vì chỉ tiếp tục đóng vai trò là một công xưởng giá rẻ của thế giới.

Lê Hằng